

Γράφει η

Μαρία-Μαγδαληνή Τσίπρα

Δικηγόρος εργατολόγος

□ Από την πρώτη στιγμή της ψήφισης του ν. 3845/2010, (Μνημόνιο), σύσσωμος σχεδόν ο νομικός κόσμος, προβληματίστηκε, θέτοντας δύο βασικά ερωτήματα:

Το πρώτο είχε να κάνει καθαρά με το περιεχόμενο του Μνημονίου, αυτό καθ' εαυτό

Είναι σύμφωνη προς το δικαίωμα της περιουσίας, όπως προβλέπεται και προστατεύεται από το Εθνικό Σύνταγμα αλλά και την Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, η περικοπή των αποδοχών των δημοσίων υπαλλήλων και των συνταξιούχων;

Το δεύτερο σχετιζονταν με τη διαδικασία, που τηρήθηκε για την θέσπιση των κανόνων του Μνημονίου στην Εθνική έννομη τάξη. Είναι σύμφωνη προς το Σύνταγμα η ψήφιση του νόμου 3845/2010 χωρίς την αυξημένη πλειοψηφία, που απαιτείται για την κύρωση μιας διεθνούς συμβάσεως;

Και τα δύο αυτά ερωτήματα είναι ουσιαστικά αλλά και πολιτικά με την ευρύτερη έννοια του όρου, καθώς οι απαντήσεις σε αυτά, εν ολίγοις περιγράφουν και τελικώς καθορίζουν την ποιότητα της δημοκρατίας στην χώρα μας, αφού κατά την ταπεινή μου γνώμη μια δημοκρατία πρώτα και κύρια σέβεται το Σύνταγμα της Χώρας και τους Διεθνείς Κανόνες Δικαίου.

Ας δούμε, λοιπόν, γιατί στην περίπτωση του Μνημονίου παραβιάστηκαν κανόνες του Συντάγματος και του Διεθνούς Δικαίου. Τόσο ο μισθός όσο και η σύνταξη αποτελούν συνέπεια της εργασιακής σχέσεως, που συνδέει τον εργαζόμενο (δημόσιο υπάλληλο ή λειτουργό) με τον εργοδότη του (Δημόσιο). Ο εργαζόμενος παρέχει τις υπηρεσίες του και διαθέτει ως αντάλλαγμα γι' αυτές την αξίωση έναντι του εργοδότη του να του καταβάλλει τις αποδοχές του. Τόσο υπό το πρίσμα της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων όσο και υπό το πρίσμα της εθνικής νομολογίας, η αξίωση για την καταβολή του μισθού αλλά και συντάξεως υπάγεται στην έννοια της περιουσίας, όπως αυτή κατοχυρώνεται και προστατεύεται στο άρθρο 1 του 1

ου

Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ. Μοναδικό ανεκτό όριο στην προστασία αυτή είναι η αναλογικότητα, υπό την έννοια, ότι κάθε προσβολή πρέπει να είναι αναγκαία, αναλογική και να περιορίζεται σε συγκεκριμένο χρόνο.

Οι περικοπές της τάξεως του 20% επί των μισθών των δημοσίων υπαλλήλων καθώς και οι περικοπές των δώρων εορτών και του επιδόματος αδειας, κάθε άλλο παρά αναλογικές μπορούν να θεωρηθούν, δεδομένου, ότι μέσα σε δύο μόλις μήνες «εξανεμίστηκε» το 1/5 περίπου των αποδοχών τους ενώ οι εν λόγω μειώσεις δεν έχουν παροδικό αλλά μόνιμο χαρακτήρα. Επιπρόσθετα, ουδώς έγινε προσπάθεια λήψης άλλων εξίσου αποτελεσματικών μέτρων για την αντιμετώπιση της κρίσεως, στοχεύοντας σε κατηγορίες προσώπων με περισσότερες και μεγαλύτερες απολαβές αλλά επιλέγησαν οι δημόσιοι υπάλληλοι και οι συνταξιούχοι ως η εύκολη λύση. Τέλος, δεν πρέπει να ξεχνάει κανείς, ότι τα μέτρα, που ελήφθησαν εις βάρος των μισθωτών και των συνταξιούχων δεν ήταν χρονικά περιορισμένα, πράγμα, που ίσως θα δικαιολογούσε την θέσπιση τους αλλά μόνιμα, πάγια και σταθερά.

Από την άλλη πλευρά, το άρθρο 28 παρ. 2 του Συντάγματος προβλέπει:

«Για να εξυπηρετηθεί σπουδαίο εθνικό συμφέρον και να προαχθεί η συνεργασία με άλλα κράτη, μπορεί να αναγνωρισθούν με συνθήκη ή συμφωνία, σε όργανα διεθνών οργανισμών αρμοδιότητες, που προβλέπονται από το Σύνταγμα. Γι

α την ψήφιση νόμου, που κυρώνει αυτή τη συνθήκη ή συμφωνία

απαιτείται πλειοψηφία των τριών πέμπτων όλων των βουλευτών»

Μένει, λοιπόν, να απαντηθεί εάν το Μνημόνιο αποτελεί διεθνή σύμβαση ή όχι και εάν μέσω αυτού εκχωρούνται αρμοδιότητες σε όργανα διεθνών Οργανισμών. Όταν μιλάμε για Μνημόνιο, πρέπει να έχουμε στο νου μας, ότι περιγράφουμε ουσιαστικά τρία πράγματα: (α)

το Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής και Τεχνικό Μνημόνιο στις Συγκεκριμένες Προϋποθέσεις της Οικονομικής Πολιτικής και Τεχνικό Μνημόνιο Συνεννόησης, που υπογράφηκε στις 3-5-2010 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως εκπρόσωπο των κρατών μελών της Ευρωζώνης και της Ελλάδος, (β) την Δανειακή Σύμβαση, που υπογράφηκε στις 8-5-2010 μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ως εκπροσώπου των κρατών μελών της ευρωζώνης και της Ελλάδος και (γ) την απόφαση του Συμβουλίου της Ένωσης, που εκδόθηκε μεταγενέστερα, στις 8-6-2010 για την ενίσχυση και την εμβάθυνση της δημοσιονομικής εποπτείας.

Το Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής και Τεχνικό Μνημόνιο στις Συγκεκριμένες Προϋποθέσεις της Οικονομικής Πολιτικής και Τεχνικό Μνημόνιο Συνεννόησης, αποτέλεσε προϋπόθεση προκειμένου να προχωρήσει η υπογραφή της δανειακής συμβάσεως και επισυνάπτεται σε αυτήν, ενώ η απόφαση του Συμβουλίου, που εκδόθηκε μεταγενέστερα προβλέφθηκε ρητώς ως αναγκαίος όρος για την εκτέλεση της δανειακής συμβάσεως.

Στον νόμο 3845/2010 αυτό, που περιελήφθη και αποτέλεσε αντικείμενο κύρωσης ως παράρτημα αυτού, ήταν το Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής και Τεχνικό Μνημόνιο στις Συγκεκριμένες Προϋποθέσεις της Οικονομικής Πολιτικής και Τεχνικό Μνημόνιο Συνεννόησης, στο σώμα του οποίου περιγράφονται όλα τα επιμέρους μέτρα, που οφείλει να λάβει η χώρα μας προκειμένου να προχωρήσει ο δανεισμός της. Η διατύπωση του είναι σαφής και ξεκάθαρη: «Η Βουλή υιοθετεί νόμο...», «Η Κυβέρνηση νομοθετεί...» κλπ. Είναι συνεπεία αυτού, προφανές, ότι με τον νόμο 3845/2010 κυρώθηκε μια διεθνής σύμβαση, μέσω της οποίας εκχωρήθηκαν συγκεκριμένες αρμοδιότητες σε τρίτους και δη στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όχι βεβαίως με τον θεσμικό της ρόλο αλλά ως εκπρόσωπος των δανειστών μας. Έτσι εξάλλου, απαντάται και το εύρος των ελεγκτικών δικαιωμάτων, που διαθέτει επί των τεκταινόμενων η περίφημη τρόικα δια των εκπροσώπων της.

Ως κυρωτικός, λοιπόν, διεθνούς συμβάσεως, που εκχωρεί αρμοδιότητες σε οργανισμούς, ο νόμος 3845/2010 έπρεπε να έχει ψηφιστεί με την αυξημένη πλειοψηφία των 3/5 του συνόλου των Βουλευτών και όχι βεβαίως με την συνήθη κοινοβουλευτική πλειοψηφία.

Και πάντα στο σημείο αυτό, οι υποστηρικτές του Μνημονίου, αναπτύσσουν την επιχειρηματολογία τους, σχετικά με την αναγκαιότητα του, με την κρισιμότητα της οικονομικής καταστάσεως της χώρας και επί ώρες μπορεί κανείς να επιχειρηματολογήσει, ότι δεν υπήρχε και δεν υπάρχει άλλος δρόμος.

Στην πραγματικότητα, ωστόσο, άσχετα με την αναγκαιότητα ή μη της λύσεως αυτής, το ερώτημα για την ποιότητα της δημοκρατίας μας, όπως αρχικώς ετέθη παραμένει αναλλοίωτο.

Γιατί εάν, τελικώς, ομολογήσουμε όλοι, ότι ζούμε σε μια χώρα, που όταν οι οικονομικές συγκυρίες το απαιτούν, μπορούν να κάμπτονται τα συνταγματικά δικαιώματα και οι διεθνείς κανόνες, που προστατεύουν την αξιοπρέπεια του ανθρώπου, τότε αναρωτιέται κανείς εύλογα ποιο είναι το όριο στην κάμψη αυτή και ποιος το καθορίζει τελικά, εάν όχι το Σύνταγμα.

Με την ίδια αυτή λογική, γιατί στο μέλλον, εάν «οι οικονομικές συγκυρίες το απαιτήσουν και είναι αναπόδραστη η ανάγκη», να μην επιβληθεί στον καθένα μας αναγκαστική εργασία, γιατί «εάν είναι επιβεβλημένο» να μην δημευτεί η περιουσία μας και εάν «επιτακτικές ανάγκες το επιβάλλουν», τι εμποδίζει ακόμα και την ίδια την ύπαρξη μας από το να καταστεί αναλώσιμη;

Η Τσίπρα Μαρία-Μαγδαληνή αποφοίτησε από τη Νομική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και παρακολούθησε τα μαθήματα του Μεταπτυχιακού του Α' Τομέα Ιδιωτικού δικαίου του ίδιου Πανεπιστημίου. Είναι υποψήφια διδάκτορας του Εργατικού Δικαίου. Γράφει και ομιλεί άπταιστα αγγλικά και γερμανικά. Είναι δικηγόρος παρ' Αρείω Πάγω .